

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

ר"א נמי הכי ושוין שאין כביאין השולחן אלא אם כ' קדש, ואם הביא פורס ג' פה וקדש, רבה בר רב הונא איקלע לבי ר' הלכא, תמי חדיא וזון שפתחילין ומוקדין ר' קודם תשע שעות. א"תם בני אדם שקדשו כ"ת הכנסת, אמר רב י"י קודש יצאו ידי י"ן לא יצאו, ושמואל אמר

כך מפסיקין להבדלה, רב אית ליה לקמן ולהבדלה אינה קובעת ואם התחילו אין מפסיקין להבדלה כהבדלה פליג אשמואל: לאו אעיקרת שפחן, היינו נכרת המזון כדפרישית לעיל שהיו רגילין ללקט שהיו להם שולחנות קטנים שכל אחד אוכל על שולחן והיו מסלקין מלפני כולם ולא מלפני המנדר ואנו שאנו אוכלים בשולחן אחד אין נוטין לסלק: איקלע פירם טפה וקידש, כהמתלה סעודה איירי דפי' רש"ס: ושוין, אי גרסינן ושוין קאי ארבי יהודה ורבי יוסי כדפירש רש"ס: שאין מביאין את השפחן אמ"ב קידש, והא דאמר ככל תכני (שבת דף ק"ט:) מלא שלחן ערוך מלאך טוב אומר כ"י לא קשה דערין הוא במקום אחר אף אין מביאין אותו למקום סעודה עד אחר קידוש ועכשו שולחנות שלנו שהם גדולים יותר מדאי וקשה להביאם אחר קידוש שלא להפסיק כל כך בין קידוש לסעודה אנו רגילין לפרום מפה ולקדש והטעם מפורש בשאלחות ז"ל

הכי דתימי סעודתא ביקרא דשבתא יש מפרש וזכר למן שלא היה יורד בשבת וי"ט והיה טל מלמעלה ומלמעלה והמן (י"ט) נמי: י"ד קידוש יצאו, אי על פי שלא שמו רתן שיטעום המנדר או אפילו אחד מהם כדמוכח בסוף ככל מערבין (ועינין דף מ:) ולכתחלה לריך שיטעמו כולם ונראה דהלכה כשמואל דאמר אין קידוש אלא במקום סעודה ודע"ג דנעלמא י"הלכה כרב באסורי וגם ר' יוחנן סבר לקמן כרב הכא הלכה כשמואל דרב הונא ורבא וכלהו סברי בשמון אין קידוש אלא במקום סעודה וכן פסק במגילת ספרים והמקדש שדעמו לאכול במקום אחר יכול להוציא את האוכלים שם לדרידיהו הי מקום סעודה וכן משמע דמסתמא אחד מנבי העיר היה מקדש כבה"כ ומוציא האורחים והיכא דליכא אורחים סמוך לבה"כ אין לקדש הריא כרבה לבעלה דק"ל כשמואל ואין לומר במקדש כאן על דעת שרואה לאכול במקום אחר מודה שמואל דיש קידוש והא דפליגי בסתמא מדפריך ולשמואל למה לי לקדוש בני כעשתא ומיהו ממקום למקום בבית אחד כגון מאגרא לארעא נראה דמודה שמואל אם קידש באגרא כדי לאכול בארעא דחשיב קידוש במקום סעודה וכן מוכח בירושלמי דקאמר רבי יעקב בשם שמואל קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר לריך לקדש ר' אחא בשם ר' אושעיא אחר רב מי שסוכתו עריבה עליו מקדש ליל י"ט האחרון בביתו ועולה ואוכל בסוכתו א"ר צון ולא פליגי מאי דאמר רב בשלא היה דעתו לאכול בבית שקידש ומאי דאמר שמואל כשהיה דעתו לאכול בבית שקידש והא דקאמר רב פליגי היינו ממקום למקום בחד בית ולא דוקא נקט בירושלמי קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר וימיישב שלא יחלוק הירושלמי עם הש"ס שלנו, כחב בשם רב גערוואי גאון בששנות מקדשין בבית הכנסת ונותן למוך עיניו לרפואה כדאמר (גריסות ד' מג:) פסיעה גסה נוטלת אחד מח"ק מאור עיניו ואימתא מחדלה ליה בקידושא דבי שמיא וימיהו כבזי העורי כחוב דהאי רפואה מאי למיעבד בקידוש שביביתו: י"ד י"ן לא יצאו, ומייבין לברך בביתם כפה"ג משום שיהי מקום אכל משמע אם קידש בביתו על שולחנו שוב א"ל לברך על היין מוך הסעודה אע"ג דסבר יש קידוש שלא במקום סעודה ולא שייך קידוש לסעודה א"כ אם הבדיל על שולחנו פטור מלברך על היין שבתוך הסעודה אע"ג דיש הבדלה שלא במקום סעודה לכ"ע והכא יש לדחות דאיכא למימר דלא פטר אלא"כ רואה לשמות לפני המזון אבל תוך המזון לא פטר אף יש להביא ראייה מבידל מברכין (שם ד' מג:) דמתן בירך על היין שלפני המזון פטור את היין שלאחר המזון פ"י שהיו רגילין לשמות אחר הסעודה לפני כהה"מ משמע דכ"ש שפוטור היין שבתוך המזון שלא בלא אלא לשמות אכילה שצמצו ואפילו למאן דאמר התם בגמרא אין שבתוך המזון לא פטר י"ן שלאחר המזון היינו משום דאין י"ן שבה לשמות פטור את א"ל הבה לשמות אבל י"ן שלפני המזון שבה לשמות דערך עפי כ"ע מודו דפטור את היין שבתוך המזון ועוד אם לריך לברך בתוך המזון מאי קאמר י"ן שלפני המזון פטור את שלאחר המזון חיפוק ליה דפטרו י"ן שבתוך המזון למ"ד התם דפטור ודוחק לומר בשלא שמו י"ן מוך הסעודה ואע"ג דהתם מוקי לה בשבתות וי"ט ובשעת הקות דס' שאלדס קובע סעודתו על היין ה"ה בחול נמי אם דעתו לשמות י"ן בתוך הסעודה אלא נקט שבתות וי"ט דלא רגילות לקבוע סעודתו על היין ומדע דבי"ט אם נמלך ואין דעתו לשמות י"ן לא פטר משמע דהכל תלוי בדעתו הלכך אם בירך על היין לפני המזון ודעתו לשמות בתוך המזון א"ל לברך אחריו על הגפן ולא תוך המזון כפה"ג אבל אם נמלך אינו פטור וגם לריך לברך אחריו ברכה מעין שלש:

כך מפסיקין להבדלה, אם היו מסובין בשבת עד הלילה מפסיקין אכילתן ומבדילין: אין מביאין את השולחן, לאכול משקדש היום אלא"כ קידש: ואם הביא, קודם לכן, אי נמי אין מביאין את השולחן בערב הספסא אפילו מנעוד יום אלא"כ קידש כדאמנן דאפי' רבי יוסי מודה בערב הפסח: (א) איקלע לבי ריש גולוסא, והיו מסובין על השולחן בערב שבת וקידש עליהם היום ופורס מפה וקידש: ידי י"ן לא ילאו, שאם יש להם י"ן לשמות בביתם מייבין לברך בורא פרי הגפן שאינם פטורין בברכת הכוס (א) (על שתיים) י"ן בלא ברכה מאחר שעקרו ממקומן: (א) אין קידוש

רש"ב"ם
כך מפסיקין להבדלה, אם היו מסובין בשבת עד הלילה מפסיקין אכילתן ומבדילין: מאי לאו עקירם שולחן, ומדקאמר כסם שמשפיקין מכלל דלא סגי במפה: ה"ג רבה בר בר חנה איקלע לבי ריש גולוסא איימו סכא לקמיה פרס מיש וקידש כניא נמי הכי ולא גרסי' ושוין אלא ה"ג אין מביאין כו', והכי פירושה רבה בר בר חנה איקלע לבי ריש גולוסא ולא היו אוכלין קודם השיבה ולאחר שילאו מניה הכנסת החסיד איימו תכא לקמיה הביאו את הפת על השולחן כמו שאנו עושין קודם קידוש פרס מפה על הלחם ואח"כ קידש לפי שברגלו לא היו מביאין את הלחם על השולחן עד לאחר קידוש כדתיא לקמיה לפיכך פרס מפה על הלחם והיינו כעין סילוק שולחן וכמי שאינו דומה ורואה לברך שכן עושין דקתי מהני' (לקמן דף ק"ד), מוגו לו כוס ראשון ואח"כ הביאו לפניו ירקות וזרות מטבל בחזרת מכלל דעד השתא לא איימי, וטעמא כדפירש בשאלחות דרב אחאי גאון כפרשת ושמע יתרו וכמו: כהו הכי וקרובי תכא מקמי דליקדיש לקדושא דשבתא לא מקרבינן מ"ט כ' היכי דתימי סעודה ליקרא דשבתא והיכי דקריבו לא מסלקינן ליה אלא פורס עליו מפה ומקדש דתיא ושוין שאין מביאין את השולחן אלא"כ קידש ואם הביא פורס עליו מפה ומקדש והיכא דאחתיא סעודתא מדאנהר כנעלי שבתא וקדיש עליה יומא פורס מפה ומקדש ומטעם זה נהגו לפרוס מפה ללחם עד לאחר קידוש בשבתות וי"ט, ויש מפרשין איקלע לבי ריש גולוסא והיו מסובין על השולחן בע"ש וקדיש יומא ופריס מפה וקדיש ולא נהירא לי דהא ברייתא דלקמיה דמסיעין ליה מניה לא מפרשא בהפסקה אלא כחלתא אכילת לילי שבת: ושוין, לא ידענא אחיכא קאי ואיכא למימר ושוין רבי יוסי ור' יהודה דפליגי בהפסקה הבה מודי ר' יוסי לכתחלה מיהא אין מביאין קודם קידוש אע"פ שלא אכלו עד לאחר קידוש, ואית דמפרשי ושוין ב"ה וצ"ה דפליגי בלאו דברים (גריסות ז' נא:) דאמר רבי גוטלין לדים ואח"כ מחגיגין את הכוס לקידוש וצ"ה אומרים איפכא אפי"ה היכא דנטל ידיו מודין ב"ש דאין מביאין את השולחן עם האוכלין אלא א"כ קידש וכדפרישית טעמא לעיל, ונראה בעיני דאידי דאמרינן לקמיה תנא חדא שזין שאין ממחילין כו' שיבשו למעלה הספריים וכמו נמי ושוין שאין מביאין כו' וטעמא הוא בידם ולא גרסי' ע', הוא סני חדא שזין, ר' יהודה ורבי יוסי דפליגי לעיל בין בביביתא ערב שבת מן המנחה ולמעלה בין בהפסקה: שאין ממחילין, לאכול מן המנחה ולמעלה: משכחם לה בערב הפסח, כדקאמרת דאפי' רבי יוסי מודי בערב הפסח: כאן קודם טעמא, שזין ממחילין לאכול ומשהתחילו בהיתר אוכלין עד שמחשך אפילו לרבי יהודה: כאן לאחר ע', הוא דפליגי דלרבי יהודה אין ממחילין כדתיא לעיל) כדתיא לא יאכל אדם בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מנ' שעות ולמעלה כו' רבי יוסי אומר כו': שקידשו כבה"כ, הוא קידוש שמקדש שליח ציבור בלילי שבתות וימים טובים כבה"כ: ידי קידוש ילאו, אע"פ שלא שמו דק"ל דהמקדש לריך שיטעום אם לא טעם אלא א' מהם ילאו ויבין ידי מובתן כדמוכח בעירובין בשילהי ככל מערבין (ד' מג:) ומיהו לכתחלה לריך שיטעמו טולן ולא לריבין מו לאקדושי בביתן דלא בעי רב קידוש במקום סעודה הלכך אע"ג דלא אכלי בבית הכנסת נפקי: ידי י"ן לא ילאו, שאם יש להם י"ן בביתם לשמות חייבין לברך כפה"ג שאין פטורין בברכת הכוס של שתיים י"ן ששמו כבה"כ מאחר שעקרו ממקומן דה"ל היסק הדעת וליריך לברך אכל המקדש בביתו על שולחנו בשבת א"ל לברך על היין שבתוך הסעודה שפטר י"ן שלפני הסעודה דמתן כבידל מברכין (גריסות ד' מג:) בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון ומוקי לה בגמרא (שם) בשבתות וימיים טובים הואיל ואדם קובע סעודתו על היין:

(א) פ"ה ל"ג ב' ס' ל"ב (א) למחות, (ב) שייך לך ק"ה, (ד) ואלו י"ט ש"ה, (ה) דף ודף נ"א: (ו) דף ק"ה, (ז) ופרשת יתרו סימן ק"ה, (ח) ועי' תוספות ב"ה כ: (ט) ד"ה יהודה, (י) ועי' פוס' שבת ק"ט: ד"ה ומלאן, (יא) וכימות מט"ל:

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה איקלע לבי קודם ד"ה אין מביאין וי"ט פ"ן ממדרי: